

Õiguskantsler

Teie 08.06.2015 nr

Meie 14.07.2015 nr 7-4/150839/1503130

Seisukoht õigusrikkumise puudumise kohta
Pöördumiste lahendamine, toidu väljastamiseks kasutatavad nõud

10.06.2015 laekus Õiguskantsleri Kantseleisse Teie avaldus, milles kaebate Tallinna Vangla tegevusele toidu serveerimisel ja Teie pöördumiste lahendamisel.

I Teie pöördumiste lahendamine

Esitasite Tallinna Vanglale 25.03.2015 (vangla registreeris 27.03.2015) kuupäeva ja pealkirja „Taotlus haldusmenetluse algatamiseks“ kandva pöördumise, mille sisu oli järgmine (kirjaviis muutmata): „Taotlen uurida kas ühe kausi ja ühe kruuzi on pisav kinnipeetava jaoks? Minu arvates ei ole! TARTU vanglas on kasutusel 2 kruuzi ja 2 kausi üks kruuz on ettenähtud kuuma joogi jaoks (plastmassist) Samuti 2 kausi – üks salati jaoks kuna salat ei mahu ühes kausi sisse.“

Vangla käsitles pöördumist sisust lähtudes selgitustaotlusena, vastas sellele 24.04.2015 kirjaga nr 5-18/15/9796-2, tänas Teid vastuses tähelepanekute eest ja selgitas, et vangla hinnangul on praegune toidunõude kasutamise korraldus optimaalne.

Esitasite vanglale vaideblanketil 27.04.2015 kuupäeva kandva pöördumise, milles nimetate vaidlustatavaks haldusaktiks/toiminguks kirja nr 5-18/15/9796-2 ja põhistate pöördumise esitamist järgnevalt (kirjaviis muutmata): „Mina olen taimetoitlane ja minu söögi maht ei mahu ühes kause sees!“. Taotlusena olete märkinud (kirjaviis taas muutmata): „Suurem kausi välja andmiseks või 2 kausi“.

Vangla käsitles 27.04 pöördumist sisust lähtuvalt taotlusena ja vastas Teile 27.05.2015 kirjaga nr 5-8/15/13000-2. Vangla jättis taotluse rahuldamata ning pidas praeguse toidukaasi suurust taimetoidu mahutamiseks piisavaks (arvestades toiduportsu suurust ja kausi mahutavust). Vangla rõhutas, et õigusaktidest ei tulene kohustust suuremat kaussi väljastada ning lisatud oli ka vaidlustamisviide.

Eeltoodud materjali analüüsides ei ole võimalik nõustuda Teie väitega, et Tallinna Vangla on ebaseaduslikult Teie pöördumiste läbivaatamisel viivitanud, samuti et tegemist on põhjendamatu bürokraatiaga või tööaja raiskamisega.

Esmalt nendin, et õiguskantsler saab hinnangut anda ennekõike selles, kas isiku õigusi on järelevalvealuse asutuse poolt rikutud ning kas temaga suheldes on järgitud hea halduse tava. Nimetatud hinnangutest väljuvad arvamused bürokraatia või tööaja raiskamise osas õiguskantsleri pädevusse ei kuulu. **Sestap hindangi järgnevalt, kas Teie õigusi on Teie avalduses kirjeldatuga rikutud. Lühidalt ja kokkuvõtvalt leian, et ei ole.**

Vahel võib olla keeruline eristada vaiet tavapärasest taotlusest haldusmenetluse alustamiseks. Välistada ei saa sedagi, et mõnel erandlikul juhul võib sedastada inimese probleemiga tegelemisel põhjendamatu viivituse, kui isik on sunnitud lahenduse saamiseks esitama liigselt pöördumisi. Olukord on probleemne ennekõike siis, kui isik on esitanud esmalt pöördumise, mis on selgelt kvalifitseeritav taotluseks ja mille saaja mingil põhjusel ning sisulise aluseta lahterdab nt selgitustaotluseks, ning selle järel peab veel esitama eraldi taotluse ja vajadusel vaide. Antud juhul see aga nii ei ole.

Sarnaselt arvukate õiguskantslerile esitatud pöördumistega ei ole ka Teie 25.03.2015 pöördumine just ülemäära selgesti arusaadav. Pöördumine on pealkirjastatud kui taotlus haldusmenetluse alustamiseks, ent sisuks on palve uurida nõude kasutada andmise praktikast vanglas võrrelduna Tartu Vangla praktikaga. Mingit hoomatavatki taotlust, et soovite ühe kausi ja kruusi asemel kahte kruusi ning kaussi, sellest välja loetav ei ole.

Erinevatele riigiasutustele esitatud kõikvõimalike pöördumiste õiguspärase käitlemise alus on pöördumise olemuse hindamine. Seejuures on põhjendatud lähtuda mitte pöördumise pealkirjast vaid ennekõike selle sisust – st mida mõistlik inimene seda esitades võiks olla soovinud haldusorganilt saada või taotleda ja sellisena tuleb riigivõimul pöördumist ka hoolimata selle vormistusest käsitleda. Kui pöördumist on keeruline liigitada ühe või teise kehtivas õiguses sätestatud pöördumise alaliigi alla, siis tuleb leida õiguskorras pöördumisest välja loetud soovile kõige enam vastav alaliik/-liigid ja vastavat pöördumist reguleerivate normide (selgitustaotlus, teabenõue, taotlus jne) alusel isikule ka vastata või tõstatatud küsimus muul moel lahendada.

Antud juhul on 25.03.2015 pöördumise puhul hoolimata pealkirjast tegemist tõepoolest kõige enam just märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (MSVS) § 2 lg 2 punktis 1 sätestatud selgitustaotlusele sarnaneva kirjutisega, milles soovite teavet, mis eeldab adressaadi käsutuses oleva teabe analüüsi, sünteesi või lisateabe kogumist. Vangla on MSVS § 6 sätestatud tähtaja jooksul Teile vastanud ja selgitanud, et toidunõude korraldus on optimaalne. **Mingit põhjust arvata, et Teie 25.03.2015 pöördumist ei oleks korrektselt käideldud, ei ole.**

Peamine erimeelsus näibki olevat 27.04.2015 esitatud pöördumises, mida Teie peate vaideks ja vangla taotluseks. Vaiet ja taotlust (nt toimingute sooritamiseks) võib olla keeruline eristada ja probleemne võiks olla avaldaja vaidena kavandatud pöördumise kvalifitseerimine taotluseks juhul, kui vastav samasisuline taotlus on juba eelnevalt haldusorganile esitatud ja seda ei ole avaldaja jaoks osaliselt või täielikult positiivselt lahendatud. Sel juhul võiks tõstatada küsimuse avaldaja probleemi lahendamise seotud võimalikust asjatust viivitusest. Samas antud juhul ei olnud Teile varasemast pöördumisest mingilgi mõistlikul moel välja loetav soov saada vanglalt suuremat kaussi või kahte kaussi ning teadaolevalt (st Teile avalduses toodu pinnalt) oligi 27.04.2015 pöördumine esimene kord, mil Te vastava konkreetse taotluse vanglale (küll vaidena pealkirjastatuna) esitasite. **Sellises olukorras pöördumise käitlemine taotlusena ei ole põhjendamatu ning ei riku Teie õigusi.**

Teie 27.04.2015 pöördumisele vastamine ei võtnud ebamõistlikult palju aega (arvestades, et toiduportsu välimuse küsimus ei ole akuutne ja kiiret lahendust vajav probleem, kus ohus on isiku kõige olulisemad põhiõigused), vastuses on Teie taotlus rahuldamata jäetud ning vastus on varustatud vaidlustamisviitega. **Mingeid kaalukaid möödalaskmisi või õigusvastasust Teile vastamisel ei ole tuvastatud.**

II Toidunõude korraldus

Teie pöördumiste sisuks oleva küsimuse osas saab nentida, et vangistusseaduse (VangS) § 47 annab üldised suunised kinnipeetavate toitlustamiseks vanglas. Toitlustamine peab olema vastavuses elanikkonna üldiste toitumistavade, korrapärane, vastama toiduhügieeni nõuetele ning silmas pidama elutegevuseks vajalikku toidutarvet. Sotsiaalministri 31.12.2002 määruse nr 150 „Toidunormid kinnipidamisasutustes“ erinevad sätted reguleerivad toidu sisaldust (toiduenergia, mikrotoitained jms) ja seda, kui tihti toitu kinnipeetavale serveerida. Detailseid nõudeid serveerimisviisi osas (mitmes nõiis jne) kehtiv õigus ette ei kirjuta.

Ei saa välistada, et teatud äärmuslikel asjaoludel võib iseenesest kvaliteetse, nõuetekohase ja toiduhügieenile vastava toidu ebasobiv serveerimine kujutada endast probleemi inimväärika kohtlemise kontekstis. Teie avaldusest võib järeldada, et ette nähtud toiduportsjoni Te saate, ent Teile ei meeldi toidu serveerimine (ilmselt salati ja muud toidu samas nõiis kätte jagamine). Tegemist on probleemiga, mille osas kehtiv õigus jätku reegleid vanglateenistusele ei sea ning kuni serveeritakse nõuetele vastavat toitu (sh ka ette nähtud koguses) ja kehtivas õiguses sätestatud aegadel, **ei ole pelgalt Teile kirjeldatud serveerimisprobleem selline, mis annaks alust möönda Teile õiguste rikkumist.**

Loodan, et selgitustest oli abi.

Lugupidamisega

Ülle Madise